Hükümlünün Dava Ehliyeti

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm	11.03.2026	İhlal

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2022/102477	2022/102477	Anayasa 20, Anayasa 40, TMK 407, 4982 sayılı Kanun 16

ÖZET

Ceza infaz kurumunda bulunan başvurucunun kişisel verilerine ilişkin bilgi talebinin reddine karşı açtığı dava, vasi atanmadığı gerekçesiyle ehliyet yönünden reddedilmiştir. AYM, TMK 407'nin iptal edildiğini ve somut değerlendirme yapılmadığını belirterek etkili başvuru hakkının ihlaline karar vermiştir.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/hukumlunun-dava-ehliyeti-kisisel-veri-aym-2022-102477/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm — SADIK
BENLİ Başvurusu (Başvuru Numarası: 2022/102477) — Karar Tarihi: 11/3/2026

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, hükümlü olan başvurucunun kişisel verilerin işlenmesine dair bilgi talebinin reddine ilişkin idari işlemin iptali talebiyle açtığı davanın dava ehliyeti yokluğu gerekçesiyle reddedilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkı kapsamındaki kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu hakkında silahlı terör örgütüne üye olmak suçundan verilen mahkûmiyet kararı, Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 13/10/2021 tarihli düzelterek onama kararıyla kesinleşmiştir.

3. Ceza infaz kurumunda kalan başvurucu, Olağanüstü Hal İnceleme Komisyonu kararında kendisine ait telefon hattı üzerinden ByLock programı kullandığı yönünde tespit bulunduğunu belirterek 6/10/2020 tarihinde idareden; bu hususun hangi kurum tarafından hangi tarihte tespit edildiği, hangi mahkeme kararıyla telefonun incelendiği, tespitin kimler tarafından yapıldığı ve yasal dayanakların ne olduğu hakkında bilgi verilmesini talep etmiştir. İdare talebin değerlendirmeye alınmadığını bildirmiştir. Başvurucunun Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluna yaptığı 6/11/2020 tarihli başvuru da 8/12/2021 tarihinde reddedilmiştir. Kurul kararında, talebin

4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu'nun 16., 19. ve 20. maddelerinde bilgi edinme hakkı kapsamı dışında olduğu belirtilen bilgi ve belgelerden oluştuğu vurgulanmıştır.

4. Başvurucu, bu kararın iptali istemiyle Ankara 6. İdare Mahkemesine 2/2/2022 tarihinde dava açmıştır. Mahkeme 15/12/2022 tarihli ara kararı ile ceza infaz kurumundan başvurucuya vasi atanıp atanmadığı hususunda bilgi talep etmiştir.

5. Mahkeme 7/4/2022 tarihinde davanın ehliyet nedeniyle reddine karar vermiştir. Gerekçede 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 407. maddesi ile 14. maddesindeki "kısıtlıların fiil ehliyeti yoktur" düzenlemesine atıf yapılmış; ara karara cevap verilmediği belirtilerek hükümlü olan başvurucuya vasi atanması gerektiği, başvurucunun doğrudan dava açabilmesinin hukuken mümkün olmadığı vurgulanmıştır.

6. Başvurucunun istinaf istemi Ankara Bölge İdare Mahkemesi 12. İdari Dava Dairesince 20/10/2022 tarihinde reddedilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

12. Kişisel veri, belirli veya kimliği belirlenebilir olmak şartıyla bir kişiye ilişkin bütün bilgileri ifade etmektedir. Somut olayda başvurucunun iletişim bilgilerinin işlenmesine ilişkin bilgilerin kişisel veri kapsamında olduğu kuşkusuzdur.

13. Başvurunun, özel hayata saygı hakkı kapsamındaki kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkı yönünden değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

16. Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrasında, herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu, bu hakkın kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilmeyi, bu verilere erişmeyi, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etmeyi ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsadığı ifade edilmiştir.

21. Somut başvuruda başvurucunun 4721 sayılı Kanun'un 407. maddesi kapsamında vasi atanmaması nedeniyle dava ehliyetinin olmadığı gerekçesiyle davası reddedilmiştir. Anayasa Mahkemesinin 22/3/2023 tarihli ve E.2022/105, K.2023/54 sayılı kararıyla 4721 sayılı Kanun'un 407. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarındaki "Bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan her ergin kısıtlanır" ve cezayı yerine getirmekle görevli makamın vasi atanması için vesayet makamına bildirimde bulunacağı yönündeki düzenleme iptal edilmiştir.

22. Anılan iptal kararında; bu kişilerin ayırt etme gücünü haiz ve herhangi bir vasi atanmaksızın kendi işlemlerini yürütebilecek durumda oldukları, kuralla mahkemeye takdir hakkı tanınmadığı ya da daha az sınırlayıcı olan yasal danışmanlık ve kayyımlık atamasına imkân sağlanmadığı vurgulanmış; hükümlüye zorunlu olarak vasi atanmasının gerekli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

23. Somut olayda Mahkemenin, ergin ve ayırt etme gücüne haiz olduğu anlaşılan başvurucunun şahsi haklarının korunması bağlamında vasi atanmasına gerek olup olmadığına dair bir değerlendirme yapmadan doğrudan 4721 sayılı Kanun'un 407. maddesindeki düzenlemeyi uyguladığı anlaşılmıştır. Ayrıca ara kararına idarenin cevap vermemesi üzerine, idarenin görevini

yapmasını sağlamaya ve davayı ayakta tutmaya yönelik herhangi bir işlem yapmadan davanın reddedildiği görülmüştür.

24. Bu durumda kararın ilgili ve yeterli gerekçe içermediği, kamusal makamlarca üstlenilmesi gereken pozitif yükümlülüğün gerektirdiği şartların yerine getirilmediği anlaşıldığından kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

III. GİDERİM

27. Tespit edilen ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır.

29. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. İhlal iddiasının KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 20. maddesinde düzenlenen özel hayata saygı hakkı kapsamındaki kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 6. İdare Mahkemesine (E.2022/267, K.2022/865) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat taleplerinin REDDİNE,

11/3/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.